

بررسی سورهٔ حمد

سید عبدالمجید علوی نوشتری
(سید نوشتری)

انتشارات معتبر

۱۴۰۱

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور : بررسی سوره حمد/ سیدعبدالمجید علوی شوشتری (سید شوشتری).
مشخصات نشر : اهواز: مؤسسه فرهنگی هنری آداب، انتشارات معتبر، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری : ۲۱۴ ص: ۵/۱۴X۵/۲۱ س.م.
شابک : ۸۰۰۰۰ ریال ۷-۱۴۸-۴۱۹-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
موضوع : تفاسیر (سوره فاتحه)
موضوع : تفاسیر شیعه -- قرن ۱۴
موضوع : Qur'an -- Shiite hermeneutics -- ۲۰th century
رده بندی کنگره : BP ۱۰۲/۱۲
رده بندی دیویی : ۲۹۷/۱۸
شماره کتابشناسی ملی : ۷۴۴۳۶۹۷

اهواز: چهارراه نادری، اول خیابان شهید سراج شماره ۳۲
تلفن: ۰۶۱-۳۲۲۱۱۳۶۸-۳۲۲۵۴۹۶ فاکس: ۰۶۱-۳۲۲۵۴۹۶
مؤسسه فرهنگی هنری آداب
آمارات معتبر
پست الکترونیکی: Moatabar_alavi@yahoo.com

عنوان کتاب: بررسی سوره حمد
نویسنده: سید عبدالمجید علوی شوشتری (سید شوشتری)
ناشر: انتشارات معتبر (وابسته به مؤسسه فرهنگی هنری آداب)

شمارگان: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۱

چاپخانه: ولیعصر قم

شابک: ۷-۱۴۸-۴۱۹-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۸۰ هزار تومان

شماره مرکز پخش: ۰۹۱۶۶۲۱۵۰۷۶

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۱	نام‌های سوره حمد
۱۷	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
۱۸	دو حدیث متفاوت از امیرالمؤمنین علی (ع) در مورد بسم الله
۱۹	معنای بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
۲۱	اجزاء بسم الله الرحمن الرحيم
۴۳	معنای لغوی اسم
۴۶	اسم
۴۷	اهمیت اسم در قرآن کریم
۴۹	همیشه نام خدا را بر لب داشته باش
۶۲	معنای رحمن
۷۰	بسم الله الرحمن الرحيم در نماز
۷۰	دو حدیث متضاد از انس بن مالک در مورد بسم الله نماز
۷۴	معنای حمد
۷۶	معنی لِلَّهِ
۷۹	الحمد لله برترین حمد برای پروردگار است.
۸۲	معنای رب در لغت‌نامه‌ها
۸۴	معانی رب در قرآن
۸۵	فرق معنایی الله با رب
۸۸	اسماء الله
۹۲	یادآوری بیشتر
۹۴	بررسی نحوی الحمد لله رب العالمین خیلی به اختصار

۹۸	مالکیت حقیقی و مالکیت اعتباری
۱۰۰	تفاوت مالک و ملک از منظری دیگر:
۱۰۴	روایاتی در مورد مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ
۱۰۷	معنای عبادت
۱۰۸	دو سؤال
۱۱۳	آیا یاری طلبیدن از پیامبر و امامان با إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينِ منافات دارد؟
۱۱۴	آیا پیامبران مستقیماً با خدا در ارتباط بودند؟
۱۱۶	نتیجه‌گیری از چهار آیه اول سوره حمد
۱۲۲	بررسی ساختاری «إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ»
۱۲۳	چرا برخی دعاها مستجاب نمی‌شود؟
۱۲۴	اسباب هدایت در قرآن
۱۳۰	آیاتی که بیانگر هدایت‌گری قرآن کریم است
۱۳۶	صراط مستقیم چیست؟
۱۳۷	صراط
۱۴۴	صراط مستقیم چیست؟
۱۴۵	صراط مستقیم کدام راه است
۱۴۸	مستقیم یعنی چه؟
۱۴۹	صراط الذین ... ولا الضالین
۱۵۱	برخی از ویژگی‌های پیامبران که مصادیق بارز انعمت علیهم هستند
۱۶۳	خشم خدا
۱۶۴	چه کسانی مصداق مغضوب علیهم هستند؟
۱۶۵	انواع شرک
۱۶۸	اهل جهنم
۱۷۲	یهود، مظهر مغضوب علیهم
۱۷۳	یهودیان مدینه
۱۷۴	عقاید گروه‌های یهودی

مقدمه

سوره حمد نخستین سوره قرآن کریم است و از اولین روز بعثت حضرت رسول اکرم (ص) به عنوان یک سوره در نمازهای یومیه و نمازهای مستحبی خوانده شده است. در کنار خواندن حمد یکی دیگر از سوره‌های قرآن یا بخشی از یک سوره بزرگ نیز باید در نماز خوانده می‌شد. این قاعده تا به امروز استمرار داشته و تا انقراض عالم ادامه خواهد یافت.

اینکه سوره‌های قرآن در چه زمانی شکل سوره به خود گرفته و به صورت ۱۱۴ سوره در کنار هم، قرآن کریم را تشکیل داده‌اند، مسأله پیچیده‌ای نیست. در قرآن کریم کلمه سوره چهلین بار و در چندین موقعیت بیان گردیده از جمله: «فَأَتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِ» (پس سوره‌ای مثل آن بیاورید). تکرار هشت مرتبه‌ای کلمه سوره در قرآن، نشان از آن دارد که سوره‌بندی قرآن کریم از جانب خداوند متعال صورت گرفته است. «سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا»

حضرت رسول اکرم (ص) در خطبه غدیر، سوره حمد را از اول تا

^۱ - بقره: ۲۳

^۲ - نورا: ۱

آخر قرائت و همچنین سوره عصر را قرائت و تفسیر فرموده‌اند. علاوه بر آن از سوره «یس» و «هل اتی» نیز نام برده‌اند که همگی دلیل بر سوره‌بندی شدن قرآن در زمان حیات رسول اکرم (ص) است.

روایات معتبر بسیاری درباره خواص و ثواب قرائت سوره‌های قرآن در منابع شیعی و سنی وجود دارد که آن‌ها هم دال بر سوره‌بندی قرآن در زمان رسول اکرم (ص) است؛ بنابراین شکی در اصالت سوره‌های قرآن موجود و قرآن زمان رسول اکرم (ص) باقی نمی‌ماند. می‌ماند ترتیب قرار گرفتن سوره‌ها در قرآن که احتمالاً با قرآن رسول خدا (ص) تفاوت دارد؛ ولی در محتوا هیچ تفاوتی وجود ندارد.

قرآنی که امیرالمؤمنین (ع) جمع آوری فرمودند نیز شامل همین ۱۱۴ سوره بود که ایشان تفسیر آنرا نیز مرقوم فرموده بودند، و چون تفسیر آیات قرآن اکثراً بر فضائل مولای متقیان امیرالمؤمنین علیه السلام اشارت داشته و شمه‌ای از آن‌ها را حضرت رسول (ص) در خطبه غدیر بیان فرموده‌اند، مورد پسند غاصبان خلافت قرار نگرفت و امت مسلمان از فیض درک آن قرآن و تفسیر بزرگ، که حضرت امیر (ع) شش ماه وقت صرف نوشتن آن نموده و بر یک شتر بار کرده، به مردم ارائه داد، محروم گردید.

کتاب حاضر تفسیر سوره حمد نیست، اگر چه برای تدوین و تألیف آن تقریباً از تمامی تفاسیر موجود استفاده شده است. در این کتاب سعی شده بصورت نامحسوس راههایی جهت آموزش

چگونگی تدبر در قرآن ارائه گردد.

برای فهم سوره حمد، جا داشت تمام آیات قرآن مورد بررسی دقیق و تطابق مفهومی و معنایی آن‌ها با آیات سوره حمد تبیین گردد؛ ولی نهایت سعی حقیر بر این بوده که هر چه بیشتر رعایت اختصار بشود؛ با این حال تعداد زیادی از آیات قرآن کریم برای فهم و تدبر در سوره حمد مطرح و مورد بررسی قرار گرفت.

نیمه اول سوره حمد که در ستایش و تحمید خداوند متعال است، سخنی جز بیان خوبی‌ها و صفات عالی حضرت حق به میان نمی‌آید؛ ولی در نیمه دوم که نیمه انسان‌هاست، صفات انسانی اعم از نیک و بد همگی مورد نقد و بررسی قرار گرفته است.

نگارش مختصر کتاب، این امکان را فراهم کرده که بتوان سالی چند بار آنرا از اول تا آخر آنرا مطالعه نموده و مطالبی را که بر اثر گذر زمان و مشغله زندگی فراموش شده، مجدداً به خاطر آورد.

سید عبدالمجید علوی شوشتری